



REPUBLIKA SLOVENIJA  
**MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,  
GOZDARSTVO IN PREHRANO**

Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana

T: 01 478 90 00

F: 01 478 90 21

E: gp.mkgp@gov.si

www.mkgp.gov.si

Republika Slovenija  
**DRŽAVNI ZBOR**  
Šubičeva ulica 4  
1000 Ljubljana

gp@dz-rs.si

Številka: 001-73/2018/2

Datum: 7. 12. 2018

**Zadeva: Odgovor Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano na pisno poslansko vprašanje poslanca Franca Breznika v zvezi s stanjem v sadjarstvu po dveh zaporednih pozebah**

Spoštovani,

v nadaljevanju vam posredujemo odgovor na pisno poslansko vprašanje poslanca Franca Breznika v zvezi s stanjem v sadjarstvu po dveh zaporednih pozebah.

Poslanec v uvodu navaja, da je Slovensko sadjarstvo po dveh zaporednih katastrofalnih pozebah končno spet dočakalo pridelek. Vendar so toče že v začetku maja povzročile veliko škode, kasneje pa so še zelo zahtevni vremenski pogoji povzročali obilico preglavic pri zaščiti pridelka. Po daljšem premoru so obrodila tudi t.i. kmečka sadna drevesa v ekstenzivnih sadovnjakih, kar je v poletnih mesecih, pa vse do danes pomenilo višek ponudbe in posledično šibko povpraševanje.

S podobnim stanjem se soočajo tudi v ostalih državah v EU, kar ima za posledico pritisk na znižanje cene jabolka za predelavo (industrijska jabolka). Zaradi navedenega bodo v mnogih primerih jabolka ostala na drevesih. Sadjarjem je namreč zmanjkalo sadnih zabojev oz. hladilniških kapacitet, hkrati pa je za nizko odkupno ceno industrijskih jabolk neekonomično obiranje le teh. Soočamo se tudi z nizkim povpraševanjem, zaradi velike ponudbe industrijskih jabolk. Kriza v sadjarstvu se je začela že leta 2014 z uvedbo Ruskega embarga, v Sloveniji pa se je v zadnjih letih še okrepila. Na krizo v tem sektorju imata velik vpliv tudi dve zaporedni pozebi. Vsi navedeni razlogi so sadjarstvo privedli do najhujše krize do sedaj. Sektor potrebuje ukrepe, tako na evropskem kot tudi na nacionalnem nivoju. Na evropskem nivoju je potrebno spremeniti politiko subvencioniranja poljske pridelave, ki je v zadnjih 15-ih letih potrojila pridelek in danes predstavlja že več kot tretjino pridelka jabolk v Evropski uniji.

Poslančeva vprašanja se glasijo:

1. Ali namerava ministrstvo opozoriti Evropsko komisijo na nekontrolirano politiko pridelave jabolk na Poljskem?

V Sloveniji ima sadjarstvo zelo pomembno vlogo zaradi naravnih pogojev, pa tudi zaradi pomena sadja pri zdravi prehrani in velikega potenciala za nadaljnji razvoj. Ministrstvo skrbno

spremlja stanje na trgu z jabolki Evropske unije, ne more pa predlagati ukrepov, ki bi bili v nasprotju z enotnim trgom Evropske unije in prostim pretokom blaga ali kapitala.

2. Ali namerava ministrstvo dodatno stimulirati sadjarje za čim hitrejšo vključitev v organizacije proizvajalcev?

Povezovanju proizvajalcev namenjamo na ministrstvu še posebno pozornost, saj imajo organizacije proizvajalcev številne prednosti, med drugim boljšo preglednost poslovanja, boljše načrtovanje proizvodnje in razvoja, večjo koncentracijo ponudbe, zniževanje proizvodnih stroškov ter prilagajanje razmeram na trgu ter s tem boljšo ekonomičnost pridelave. Poleg omenjenih prednosti lahko organizacije proizvajalcev predstavljajo dodatno prednost pri pridobivanju in prenosu znanja med svojimi člani ter zmanjšanju dohodkovnega in proizvodnega tveganja. Finančna sredstva, ki jih prejmejo organizacije proizvajalcev se lahko namenjajo tudi za različne vrste raziskav (raziskave trga, novih tehnologij, inovacije, ...) in članom lahko pomagajo pridobiti pomembno prednost na trgu.

Na ministrstvu smo v letu 2018 za področje organizacij proizvajalcev sprejeli dva nova pravilnika in sicer Pravilnik o priznavanju organizacij proizvajalcev in združenj organizacij proizvajalcev v sektorjih sadja in zelenjava, oljčno olje in namizne oljke ter hmelj, ki vsebuje pogoje in postopke za priznavanje organizacije proizvajalcev in Pravilnik o evidenci organizacij proizvajalcev, združenj organizacij proizvajalcev in skupin proizvajalcev za skupno trženje, ki bo omogočal učinkovito in pregledno vodenje potrebnih podatkov za spremljanje organizacij proizvajalcev.

Ministrstvo je 28. 9. 2018 objavilo javni razpis za podporo ustanavljanju skupin in organizacij proizvajalcev v kmetijskem in gozdarskem sektorju iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020. Priznane organizacije proizvajalcev lahko na podlagi javnega razpisa prejmejo podporo za pet letno delovanje. Ministrstvo je v začetku novembra 2018 že prejelo prvo vlogo za priznanje organizacije proizvajalcev v sektorju sadja.

Ministrstvo načrtuje, da bi v prvi polovici leta 2019 sprejelo še Strategijo za trajnostne operativne programe v sektorju sadja in zelenjave za obdobje 2020 – 2024 (v nadaljevanju: strategija) ter Uredbo za izvajanje ukrepov v okviru operativnega programa organizacij proizvajalcev, na podlagi katere bodo lahko priznane organizacije proizvajalcev v sektorju sadja in zelenjava s 1. 1. 2020 uveljavljale tudi finančno pomoč Unije za financiranje operativnega sklada, ki je namenjen izvajanju operativnega programa organizacije proizvajalcev. Del Strategije je tudi okoljski ovir, ki je bil julija 2018 potrjen s strani Evropske komisije.

3. Ali namerava ministrstvo sistemsko zaščitili sadjarski sektor s promocijo lokalno pridelanega sadja?

Od leta 2014 na ministrstvu izvajamo različne promocijske kampanje kot so »Bodite pozorni na lokalno kakovost«, »Kakovost nam je blizu« in »Eno jabolko na dan«. Izvajanje promocije sektorja sadja pomeni močno podporo sektorju sadja s promocijskimi aktivnostmi, ki vplivajo na boljšo informiranost potrošnikov o pomenu nakupa lokalnega sadja, kar potrošniku zagotovi znak "izbrana kakovost - Slovenija".

Na ministrstvu se zavedamo težke situacije v sadjarstvu zato smo v oktobru 2018 izvedli promocijo jabolk z znakom "izbrana kakovost - Slovenija", ki bo trajala do konec februarja. Ta kampanja je namenjena osveščanju mlajših potrošnikov o pomenu uživanja in konzumiranja lokalnih jabolk z znakom "izbrana kakovost - Slovenija" s sloganom "Nori na jabolka izbrana kakovost".

V letu 2019 bo ministrstvo izvedlo generično promocijo sektorja sadja in sheme "izbrana kakovost - Slovenija", ki bo potrošnika informirala o pomenu znaka "izbrana kakovost - Slovenija" in pomenu nakupa slovenskega sadja s tem znakom. Sektor sadja se je prav tako odločil vstopiti v sektorsko promocijo po Zakonu o promociji kmetijskih in živilskih proizvodov. V okviru odločitve sektorja sadja o vstopu v sektorsko promocijo po ZPKŽP je ministrstvo

pripravilo vso zakonsko podlago (Odredba o vstopu v program promocije, Uredba o višini prispevka v sektorju sadja in Program promocije za triletno obdobje). Dejanska sektorska promocija sadja se bo začela izvajati v začetku leta 2020, ko bo zbranih dovolj sredstev za učinkovito promocijo. Na podlagi vseh navedenih promocijskih aktivnosti je ministrstvo v naslednjih treh letih postavilo celovit sistem promocije in informiranja za sektor sadja, ki bo v svojem delu aktivno prispevalo k boljši informiranosti potrošnikov, k preudarnejšim nakupnim navadam, k povečanju povpraševanja in ponudbe in nenazadnje bo s promocijo sadja z znakom "izbrana kakovost - Slovenija" nedvomno prispevalo k sistemski zaščiti sadjarskega sektorja.

S posebno okrožnico je ministrstvo septembra 2018 javne naročnike živil pozvalo, da pri svojem javnem naročanju v okviru izjem, ki jih omogoča Zakon o javnem naročanju po najboljših močeh poskušajo doseči kar največji delež živil lokalnega oziroma slovenskega porekla in da še posebej pri naročanju sadja dajo prednost domačim jabolkom.

4. Ali namerava ministrstvo področje prenosa znanja in tehnologij v sadjarstvu urediti po vzoru Čebelarске akademije?

Za dvig konkurenčnejše pridelave in boljše prilagoditvene sposobnosti sadjarstva je zelo pomembno dobro tehnološko znanje. Da bi zagotavljali stalne, visoke ter kakovostne pridelke ter da bi okrepili pomanjkljivo koordinacijo in prenos znanja od strokovnih in raziskovalnih ustanov do pridelovalcev, sta bili s spremembo Zakona o kmetijstvu pri strokovnih nalogah v proizvodnji kmetijskih rastlin dodani dve novi nalogi in sicer tehnologija pridelave ter strokovno tehnična koordinacija, katere namen je izboljšati prenos znanja do javne službe kmetijskega svetovanja in pridelovalcev. Prenos znanja do končnega uporabnika je organiziran predvsem v sklopu kmetijske svetovalne službe, službe zdravstvenega varstva rastlin, strokovnih nalogah v rastlinski proizvodnji.

Eden od novih vidikov prenosa znanja in inovacij v okviru Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020, so operativne skupine Evropskega inovacijskega partnerstva. Znotraj teh skupin se lahko povezujejo kmetje, raziskovalci, svetovalci in druge organizacije. To naj bi doprineslo zlasti k večji neposredni uporabnosti in hitrejšemu prenosu znanja in inovacij v prakso. Ravno tako ukrep Sodelovanje podpira raznovrstne oblike sodelovanja, s katerimi je pridelovalcem omogočeno lažje premagovanje ekonomskih, okoljskih in drugih omejitev, s katerimi se ti soočajo zaradi razdrobljenosti in nepovezanosti. V ukrepu Sodelovanje so štiri podukrepi, kjer lahko tudi kmetije, ki se ukvarjajo s sadjarstvom in drugi pridelovalci sadja, sodelujejo kot eden od partnerjev oz. kot vodilni partner. Ministrstvo proti koncu letošnjega leta načrtuje novo objavo javnih razpisov za vse štiri podukrepe v okviru ukrepa Sodelovanje.

Na predlog, da se v sadjarstvu vzpostavi sistem prenosa znanja po vzoru čebelarске akademije, odgovarjamo, da ministrstvo ne načrtuje vzpostavitve akademije na področju sadjarstva, saj je bila Slovenska čebelar斯卡 akademije v letu 2018 vzpostavljena predvsem zaradi podpore projektu Svetovni dan čebel, izboljšanja ozaveščenosti o pomenu čebel in opravevanja, povečanja promocije Slovenije, slovenskega čebelarstva in turizma. Vendar pa je vzpostavitev oziroma nadgradnja sistema znanj in inovacij v kmetijstvu (t.i. AKIS) eno od ključnih prioritet ministrstva, ki ji bomo v prihodnjih letih posvetili posebno pozornost.

5. Ali namerava ministrstvo zaradi hitrih klimatskih sprememb pripraviti strategijo ukrepov in jih finančno ovrednotiti z namenom podpore slovenskega sadjarskega sektorja?

Kmetijstvo, in še posebej sadjarstvo, je zaradi neposredne odvisnosti od vremena in okoljskih razmer, med najbolj občutljivimi sektorji. Podnebne spremembe in posledično ekstremne vremenske razmere, še povečujejo verjetnost pojava naravnih nesreč, kar se odraža na količini in kakovosti pridelkov. Letina sadja je bila zaradi pomladanske pozebe v letu 2016 in 2017 tako v ekstenzivnih kot v intenzivnih sadovnjakih najmanjša po letu 1991. Pridelek jabolk in hrušk je bil letos zaradi ugodnih vremenskih razmer v intenzivnih in tudi ekstenzivnih sadovnjakih zelo obilen. Sadjarji naj bi iz intenzivnih sadovnjakov letos pripravili skoraj šestkrat več jabolk kot lani, ko je bila letina tega sadja zelo slaba. Zaradi nadpovprečnih pridelkov prihaja do povečanega deleža industrijskih jabolk in s tem nizkih odkupnih cen industrijskih jabolk.

Na ministrstvu se zavedamo neugodnih razmer v sadjarskem sektorju, zato izvajamo številne ukrepe za pomoč sadjarskemu sektorju. Zaradi pozebe in snega smo v letu 2016 in 2017 predlagali sprejem posebnih interventnih zakonov za finančno pomoč sadjarjem, s katerim je bila sadjarjem omogočena pomoč v obliki nepovratnih sredstev, odpisa prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za kmete, delni ali celotni odpis najemnin pri Skladu kmetijskih zemljišč Republike Slovenije in subvencioniranje obrestne mere za posojila Slovenskega regionalno razvojnega sklada. Ministrstvo je z ukrepom sofinanciranje zavarovalnih premij želelo spodbuditi kmetijske proizvajalce, da zavarujejo svoje pridelke pred posledicami naravnih nesreč kot so: toča, požar, udar strele, pozeba, poplave in vihar. Z letom 2018 je tako ministrstvo dvignilo sofinanciranje zavarovalnih premij pri vseh trajnih nasadih na 50 %.

Za prilagoditev kmetijskih gospodarstev na podnebne spremembe je ministrstvo v letu 2018 objavilo javni razpis za podporo naložbam kmetijskih gospodarstev za prilagoditev na podnebne spremembe. Javni razpis omogoča pridobitev nepovratnih sredstev za nakup in postavitve mrež proti toči, nakup in postavitve rastlinjakov za pridelavo v tleh in pripadajoče opreme, ureditev trajnih nasadov z vidika uvajanja tržno primernejših sort in izboljšanja tehnologije pridelave, ureditev zasebnih namakalnih sistemov ter nakup in postavitve namakalne opreme. Stopnja sofinanciranja naložb je sedaj višja in znaša do 70 %, za mlade kmete pa 75 %. Objava novega javnega razpisa je predvidena tudi v januarju 2019.

Na ministrstvu smo pristopili k pripravi Resolucije o strateških usmeritvah slovenskega kmetijstva in živilstva po letu 2020 kot tudi k pripravi Strateškega načrta skupne kmetijske politike 2021- 2027 na podlagi zakonodajnega predloga, ki ga je EK objavila 1. 6. 2018. V oktobru in novembru so bili že izvedeni sestanki delovnih skupin za posamezna področja (pametno in odporno kmetijstvo, varovanje okolja in podnebne spremembe, razvoj podeželja in aktivni/pravi kmet). Na podlagi razprave na delovnih skupinah so bile pripravljene prve analize stanja, SWOT analize in potrebe strateškega načrta. Prav tako se je pripravil grob osnutek izhodišč za pripravo Resolucije o strateških usmeritvah slovenskega kmetijstva in živilstva po letu 2020. Še v letu 2018 je načrtovan pregled izhodišč. Sadjarstvo bo vsekakor deležno posebne pozornosti, saj je sektorska intervencija za sadje in zelenjavo obvezni del strateškega načrta skupne kmetijske politike po letu 2021- 2027.

dr. Aleksandra Pivec  
ministrica